

Творчий конкурс «Юрист майбутнього»

Перший тур - твір-роздум на тему:
"Моє бачення побудови правової держави в Україні".
Мельниченко Вікторії Валеріївни, що проживає
по вулиці
Вернадського буд. 6, кв. 43,
м. Білої Церкви, Київської області.

Правовою називають державу, у якій законодавче закріплені права, свободи та інтереси людини і таким чином створені умови для функціонування громадянського суспільства. У правовій державі усі органи, організації, посадові особи і громадяни діють на основі та в межах законів.

Ще античні філософи та правознавці зв'язували державу правом і показували необхідність існування в державі правових законів, що панували б над державними структурами, були б мірилом справедливості дій держави та її чиновників і регулювали політичні відносини. Від античних часів нас відмежовує тисячоліття, але проблема побудови правової держави сьогодні постає так само гостро, як і у ті далекі часи. У громадянському суспільстві повинна існувати правова держава, себто така, в якій лише юридичними засобами забезпечується зверхність права, реальне здійснення, гарантування, охорона, захист і поновлення порушених прав людини і громадянина, взаємна відповідальність держави і особи, контроль та нагляд за створенням і застосуванням юридичних законів. Вона повинна сприйматися як об'єднаність і солідарність усіх людей, у ній має панувати право як загальна міра свободи, рівності й справедливості, що й визначатиме зміст чинних законів, інших нормативних та індивідуальних правових актів.

Правовій державі притаманне, по-перше, вичерпне врегулювання правового статусу людини і громадянина та забезпечення його ефективної реалізації; по-друге - розвинена система чинного законодавства, котра б приймала закони згідно з проблемами суспільства, які виникли у процесі розвитку; по-третє — наявність взаємної відповідальності особи і держави, її органів та посадових осіб. Провідну роль у розвитку правової держави відіграє справедливий суд у розв'язанні спірних питань та конфліктних ситуацій, а також ефективна діяльність інших правоохоронних органів у забезпеченні законності і правопорядку. Для розбудови правової держави та громадянського суспільства в Україні важливим є формування нового, вищого рівня правосвідомості та правової культури населення. Великого значення набувають правове виховання та правова освіта. Без глибоких знань прав, свобод чинного законодавства еволюційний розвиток нашого суспільства не відбувається. Першим кроком до побудови правової держави має стати створення такого суспільства, у якому люди будуть чесно і відповідально ставитися до обов'язків і знати межі своїх прав, у разі переходу яких порушуються свободи іншої людини. Створити правову державу означає викоринити несправедливість і свавілля з життя людей. І за цю нелегку справу маємо взятися ми - молоде покоління. Майбутнє у наших руках і тому дуже важливою у нашому віці є правова освіта. Саме від нашої о розуміння права, наших моральних засад, виховання, рівня освіченості, нашого погляду на події залежить майбутнє нашої держави.

Як відомо в основу правової держави закладено рівність влади, громадянина, товариства перед законом, тобто, вища влада у такій державі належить закону, якому рівною мірою підпорядковуються всі: від вищих посадових осіб, органів державної влади до рядових громадян. На жаль, у нашому сучасному суспільстві багато положень закону свідомо порушуються, зазнають утисків чимало прав і свобод громадян, відсутність стабільності законності та правопорядку при вводить до значного росту рівня злочинності, в деякій мірі відсутня відповідальність особи і держави. Відсутність політичного та ідеологічного плюралізму у суспільстві сприяє збільшенню чисельності страйків, антиурядових демонстрацій, народних виступів. Стан нашої економіки також прагне бажати кращого. За статистикою 1/4 населення України живе за межею бідності, а ще 3/4 - на цій межі. Скрутне економічне становище підштовхує людей на скоєння злочинів та інші неправомірні дії. Тому другим кроком на тернистому шляху формування правової держави має стати комплекс проблем, пов'язаних із необхідністю теоретичної розробки й

практичного вирішення невідкладних завдань щодо формування суспільства та швидкого вирішення вище названих проблем.

Третім кроком мають бути чесні, справедливі вибори, на яких важливим буде голос кожного виборця. Головна увага має бути звернута на розподіл влади в Україні. Ефективне функціонування кожної з трьох гілок влади призведе до стабілізації в економіці, політичному житті, суспільних відносинах і ставленні народу до своєї держави та правлячих кіл. Проблема здійснення прав і свобод та принцип поділу влади тісно взаємопов'язані. У визначеному розумінні можна навіть говорити про їхню органічну єдність. Утвердження інституту прав і свобод, їхня гарантованість - це своєрідний зовнішній механізм обмеження влади. Всі гілки забезпечують виконання закону. Але змішувати їх неприпустимо. Вказівки на те щоб з'єднати різноманітну владу в руках однієї особи або органа неминуче веде до удушення політичної свободи. Якщо, з'єднання законодавчої та виконавчої — це ще лише потенційна загроза тиранії, то поєднання їх із судовою неминуче веде до згубних наслідків. "Не буде свободи ..., якщо судова влада не відділена від влади законодавчої і виконавчої. Якщо вона сполучена із законодавчою, то життя і свобода громадян виявиться у владі сваволі, тому що суддя буде законодавцем. Якщо судова влада сполучена із виконавчою, то суддя одержує можливість стати гнобителем ...". Принцип поділу влади на три гілки означає, що кожна з них діє самостійно і не втручається у повноваження іншої. При його послідовному приведенні в життя виключається всяка можливість однією владою повноваження іншої. Принцип поділу стає життєздатним, якщо він ще й обставляється системою "притримань і противаг" влади. Подібна система усуває всякий ґрунт для узурпації повноважень однієї влади іншою і забезпечує нормальне функціонування органів держави.

Особливе положення в ієрархії законодавчих і адміністративних актів має займати Конституція. Форми власності, що закріплюються у ній, організація, повноваження і взаємовідносини державних органів, основи правового положення особистості подають юридичний фундамент для іншого законодавства. Всі інші неконституційні акти мають відповідати Конституції і її нормам.

Ядро і стрижень правової системи держави утворюють Закони. По своєму значенню Закон є правовим актом первинного характеру, тобто юридичним розпорядженням, що представляє собою відправний початок усієї правової системи держави. "Єдність правового регулювання в країні реально можливо тільки при наявності єдиної правової основи, абсолютної незаперечності вищого юридичною авторитету, чіткої ієрархії правових форм...". По своїх юридичних властивостях Закон являє собою акт, що володіє вищою юридичною чинністю. Це виражається в тому, що:

- 1) всі інші правові акти повинні видаватися на основі законів і не суперечити їм;
- 2) як вище вираження державної влади закони не підлягають контролю або затвердженню з боку якогось іншого органа крім законодавчих зборів;
- 3) закони можуть бути скасовані або змінені тільки актами, що мають законодавче значення.

Верховенство закону розуміє не лише його пріоритет як різновиду нормативно-правового акта у відношенні підзаконних актів, скільки широкий аспект прав і свобод, закріплених за членами суспільства чинним законодавством. У правовій державі будь-яке обмеження прав людини неприпустиме. Більш того вона зобов'язана послідовно і точно забезпечити реалізацію цих прав і захищати їх. У зв'язку з принциповим значенням набуває проблема правової рівності в різноманітних сферах життя суспільства і держави, її рішення

припускає створення державою надійних гарантій, що забезпечують таку рівність. Перелік вправ і свобод людини та громадянина, властивий правовій державі, утримуються у міжнародних актах. Це насамперед Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Міжнародний пакт про цивільні і політичні права, прийнятий на XXI сесії Генеральної Асамблеї ООН 16 грудня 1966 року. Перелік прав і свобод, проголошених у зазначених актах, закріплений і гарантований у конституціях правових держав. Особливе значення у них має надаватися юридичній захищеності особистості, що немислима без презумпції невинності. Презумпція невинності означає, що справді демократична держава визнає, що всі питання, пов'язані з винністю чи невинністю громадян у вчиненні того або іншого злочину, варто вирішувати тільки в судовому порядку. Більш того, при розгляді кримінальних справ, за якими може бути винесений смертельний вирок, громадянин вправі вимагати, щоб його судив суд присяжних.

Взаємні права і обов'язки держави і особистості складають одну з ознак правової держави. Держава і особистість тісно взаємопов'язані: держава не може існувати без особистості, а особистість без держави. Правова держава забезпечує особі захист її прав і свобод, захист від антисоціальних елементів, надає можливість брати участь у громадському житті країни. Особистість забезпечує державі її існування, розвиток та процвітання.

У правовій державі саме особа є основою всього, а її свобода і незалежність стоять на першому місці в системі цінностей держави. При цьому варто пам'ятати, що свобода у такій державі це не свобода робити те, що хочеться, а свобода робити те, що може і повинно піти на користь суспільству в цілому. Свобода в правовій державі - це усвідомлено необхідність, вона обмежується самими людьми, щоб дати таку ж ступінь свободи й іншим. У сутності, в правовій державі основною ідеєю існування людини повинен стати "розумний егоїзм" я роблю те, що хочу робити, але при цьому мої справи не повинні шкодити іншим людям. Свобода має бути обмеженою тільки для того, щоб усі люди могли нею користуватися. У правовій державі повинен обов'язково дотримуватися принцип формальної рівності усі рівні перед законом. Дотримання цього принципу веде до обмеження свободи одних для того, щоб нею могли скористатися інші: "...Де немає принципу формальної рівності, там немає і права як такого..." . а де немає права, там не може існувати і правової держави.

Правове положення і взаємовідносини всіх суб'єктів суспільного, політичного і державного життя повинне бути чітко визначене законами, захищені і гарантовані усією конструкцією правої державності. Якщо правове положення хоча б одного суб'єкта невизначене або визначене не чітко, то це створює поле для зловживань, ігнорування правових основ, а якщо вони ігноруються в одній ланці, то негайно порушуються і в інших.

Панування права вимірюється ступенем розвиненості і гарантованості свобод особи, юридичним характером її взаємозв'язків із суспільством і державою. Основним гарантом свобод особи є держава, але так, як держава поняття абстрактне, то вона знаходить своє вираження в чиновницькому апараті. Відповідно, фактично свободи особи захищає бюрократичний чиновницький апарат, що зовсім незацікавлений у цьому. Користуючись правом захисту свободи людини, апарат може привласнити собі більшу свободу, ніж йому належить за Конституцією. Для стримування апетитів чиновників і для більш ефективного захисту прав людини необхідно залучити суди, що складаються із представників самого народу. Тоді буде виключатися сама можливість домовитися між різними гілками бюрократичного апарату. Тільки суд, заснований на представництві в ньому народних виборних, може захистити громадян від чиновницької сваволі і зберегти їхні права і свободи. Особистість, крім цього, повинна бути соціально захищена, перше місце в соціальному захисті особи повинно належати державі. Саме держава повинна забезпечувати

особистості пенсійне утримання по старості або по інвалідності, право на працю і відпочинок, на безкоштовне медичне обслуговування і освіти.

Наша держава, Україна, також встала на цей нелегкий шлях формування правової демократичної держави перед нею тепер постають безліч питань, пов'язаних із формуванням суспільства і покращення умов його життя. Світовий досвід практичного розв'язання проблем, пов'язаних із державно-правовим будівництвом, показує, що не існує якогось єдиного усталеного, класичного зразка правової держави. Натомість функціонують її історично посталі національні чи релігійні моделі. Але, незважаючи на цю обставину, аналіз умов діяльності та механізму функціонування абстрактної моделі корисний тим, що він подає узагальнену ідеальну-типову конструкцію, з якою доцільно зіставляти реалії державного буття, визначаючи відмінність між бажаним та реально досягнутим, причини розбіжностей та шляхи їх усунення. До того ж, порівняльно-юридичний метод відкриває широкі можливості для порівняння на теоретичному рівні реального державно-правового статусу різних країн у межах одного історичного періоду.

На мою думку, наша майбутня правова держава - це демократична держава, у якій забезпечуються права і свободи, участь народу в здійсненні влади (безпосередньо або через представників). Це припускає високий рівень правової і політичної культури, розвинуте цивільне суспільство. У правовій державі забезпечується можливість у рамках закону Відстоювати і пропагувати свої погляди і переконання, що знаходить своє вираження, зокрема у формуванні і функціонуванні політичних партій, суспільних об'єднань, у політичному плюралізмі, у свободі преси і т. п. На сьогоднішній день найважливішим завданням є підвищення рівня правосвідомості громадян, адже саме це є запорукою світлого майбутнього нашої правової України.